

Bohdan Piętka
Krwawe zaślubiny z Bałtykiem

Jan Grabowski
Co naprawdę wydarzyło się
w Markowej

Joanna Sarapata
Masz talent, zajdziesz daleko

Jacek Pańkiewicz
Na tropie dinozaurów

Watykanista Marco Politi **CZY FRANCISZEK ZMIENIŁ KOŚCIÓŁ**



ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299



9 771509 311508

74 Internationale
Filmfestspiele
Berlin
Nagroda czytelników
Berliner Morgenpost

74 Internationale
Filmfestspiele
Berlin
Srebrny Niedźwiedź
Najlepszy scenariusz

74 Internationale
Filmfestspiele
Berlin
Nagroda Gildii
filmowej

MIĘDZYNARODOWY
FESTIWAL FILMOWY
JEROZOLIMA
KONKURS GŁÓWNY

GERMAN FILM
AWARDS
ZŁOTA NAGRODA
NAJLEPSZY FILM

MIĘDZYNARODOWY
FESTIWAL FILMOWY
SYDNEY
KONKURS GŁÓWNY

MIĘDZYNARODOWY
FESTIWAL FILMOWY
STAMBUE

MIĘDZYNARODOWY
FESTIWAL FILMOWY
KARLOWE WARY

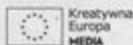
MIĘDZYNARODOWY
FESTIWAL FILMOWY
TRANSYLVANIA

SYMPHONIA UMIERANIU

REŻYSERIA
MATTHIAS GLASNER

TA HISTORIA JEST JAK RODZINNA SESJA TERAPEUTYCZNA

W KINACH OD 21 MARCA



AURORA



Histeria wojenna

Jako naród znaleźliśmy się między zanikającym, wręcz szczątkowym pacyfizmem a galopującą histerią militarną. Tak widzę stan nastrojów Polaków po obróbce propagandowej, którą nam zaaplikowali politycy. Od prawej do lewej. Z wyjątkami, które można bez wysiłku policzyć. Widać, że jako zbiorowość lubimy chodzić tam, gdzie nas prowadzą. Choć powszechnie wiadomo, że histeria niewiele ma wspólnego z mądrością. A jeszcze mniej z rozwagą. Może jednak patrzę na te wojenne nastroje zbyt surowo. Bo trudno im nie ulec, jeśli od wielu tygodni całą dobę słyszymy o bezpieczeństwie. I o zagrożeniu wojną, która jest tuż za progiem. Słowa bezpieczeństwo i zagrożenie padają na przemian. By mobilizować ludzi wokół flagi biało-czerwonej. Czyli wokół władzy.

Coraz częściej jestem pytany nie tylko o zagrożenie wojną, ale wręcz o to, kiedy Rosja nas zaatakuje. Gdy przypominam, że od trzech lat Rosjanie nie mogą zdobyć Charkowa, strach opada. Oczywiście nic, a zwłaszcza pokój nie jest nam dany na zawsze. Można więc i należy przyszykować kraj i ludzi, by byli gotowi na każdy scenariusz.

Nie trzeba było rozwalać wszystkiego, co w sprawie obronności robiono w PRL, teraz byłibyśmy w lepszym położeniu. A skoro z głupoty wyzerowano wszystko, łącznie z sensownymi rozwiązaniami, to teraz do nich będziemy wracali. Kto ma jednak wystarczające kompetencje,

by to zrobić mądrze, rozważnie i skutecznie? W jakim stanie są kadry polityków i wojskowych, każdy widzi. Do generalskiego zaciągu Macierewicza, nominatów Dudy i Błaszczaka nie mam zaufania, bo w większości to nie kwalifikacje decydowały o ich awansach, ale polityka i zwyczajne kumoterstwo.

Trudno przecież uwierzyć w kompetencje tych, którzy stoją za wieloma bezsensownymi zakupami. Czy jest jeszcze inny kraj, który kupił czołgi od Amerykanów, Koreańczyków i Niemców? Przecież tym nawet mistrz świata w logistyce nie jest w stanie sensownie zarządzać. Jestem za wzmocnieniem naszego potencjału wojskowego, ale nie tak bezsensownie i drogo, jak to zrobiono.

Największy i najgłośniejszy chór skupił się na zagrożeniu ze strony Rosji. Tak jest łatwiej, bo płynie się na fali. A co z Niemcami? Prawica, dzielnie wspierana przez inne partie, wymusiła na Niemczech radykalny wzrost wydatków na zbrojenia. Są to kwoty ogromne. Wielokrotnie przekraczające nasze wydatki. Potęgę militarną Niemcy budują m.in. pod presją PiS. To największy błąd, jaki można było popełnić w polityce międzynarodowej. W dłuższej perspektywie ta krótkowzroczna polityka jest zapowiedzią poważnych problemów. Przez dziesiątki lat pilnowaliśmy swoich żywotnych interesów i powstrzymywaliśmy tendencje rewizjonistyczne i militaryzację Niemiec. Aż przyszło PiS i zepsuło to, co jakoś działało. Historia rozliczy Kaczyńskiego. Tylko co z tego?

BAKOWSKI



**CZYTAJ,
ŚMIEJ SIĘ,
DZIEL SIĘ!**

Szukasz mądrej dawki humoru?

KLIKNIJ W BANER PRZEBŁYSKI

Bawią i skłaniają do refleksji

tygodnikprzeglad.pl

W NUMERZE

ZAGRANICA

- 8 Europa stawia się Trumpowi
A PiS chce przed nim klękać
- 37 Turcja: koniec terroru?
Co dalej z kurdyjską niepodległością?
- 40 Bastion demokracji walczącej
Bolsonaro – brazylijski nie całkiem Trump

KOŚCIÓŁ

- 11 Jak Franciszek zmienił Kościół
– rozmowa z Markiem Politim

KRAJ

- 16 Hejter za kratami
Sypie się sitwa Dariusza Mateckiego
- 20 Paźniki dla swojaków
Kolesie w bankach z udziałem skarbu państwa
- 24 Covidowe dzieci
Skąd problemy z uwagą i zachowaniem
- 34 Co naprawdę wydarzyło się w Markowej
Muzea zafalszowują obraz Zagłady

HISTORIA

- 28 Krwawe zaślubiny z Bałtykiem
Bitwa o Kołobrzeg

OPINIE

- 32 Radosław S. Czarnecki
Kres epoki romantyzmu w polityce

KULTURA

- 43 Boy nadal aktualny
– rozmowa z Moniką Śliwińską
- 46 Masz talent, daleko zajdziesz
Joanna Sarapata. Malarka w butikku Cartiera
- 50 Culturalia
- 66 Utamaro – drzeworyty japońskie

SPORT

- 52 Europejskie puchary i polski jarmark
Geszeftciarstwo zarządów klubów

OBSERWACJE

- 55 Na tropie dinozaurów
Wędrówki Jacka Pałkiewicza po pustyni Gobi
- 58 Od zachcianki do biznesu
Stodycz sławy dubajskiej czekolady

ZWIERZĘTA

- 60 Nieuchwytny jak borsuk
Badacz szuka go w Puszczy Białowieskiej

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański
Histeria wojenna
- 19 Jan Widacki
Z dala od wielkiej polityki
- 23 Andrzej Romanowski
Polska-Niemcy: wspólna sprawa!
- 27 Andrzej Szahaj
Tęsknota za dzikim kapitalizmem
- 31 Roman Kurkiewicz
Kuszenie kamaszami
- 51 Tomasz Jastrun
Szaleństwo i nadzieja
- 54 Wojciech Kuczok
Postprawdy

40

ZAGRANICA



BASTION DEMOKRACJI WALCZĄCEJ

Bolsonaro – brazylijski nie całkiem Trump



55

OBSERWACJE

NA TROPIE DINOZAUROW

Wędrówki Jacka Pałkiewicza po pustyni Gobi

60

ZWIERZĘTA



NIEUCHWYTNY JAK BORSUK

Badacz szuka go w Puszczy Białowieskiej

Projekt okładki: Krzysztof Kettner

FOT. ALBERTO PIZZOLI/AFP/EAST NEWS





f Ukraina na krawędzi

Wreszcie w oddali widać koniec walk na Ukrainie. Dziś Ukraina ma problemy z brakami w sprzęcie militarnym, pieniędzmi na utrzymanie państwa, infrastrukturą energetyczną oraz mierzy się z dezercjami i ucieczkami poborowych z kraju. Niestety, durna Europa chce walczyć do ostatniego Ukraińca, a nawet zaczyna się zastanawiać nad wysłaniem na Ukrainę żołnierzy krajów ją wspierających. Jan-kesi natomiast prą do zakończenia konfliktu, bo osiągnęli swój cel – osłabili militarnie i gospodarczo Rosję. By wyrzucić presję, odcięli Ukrainę od pieniędzy, dostaw broni i amunicji oraz danych wywiadowczych. Miejmy nadzieję, że to faktycznie przyspieszy podpisanie traktatu pokojowego, a my nie dołączymy do tego konfliktu jako strona walcząca.

Michał Czarnowski

f Mentzen na Podkarpaciu



Mieszkam niedaleko Kolbuszowej. Wstyd i tyle. Program tego kandydata to cynizm i egoizm. Najbardziej bawią mnie te brawa w wykonaniu pracowników najemnych, a i ten radośnie witający Mentzena na rynku biznes – są to najczęściej pracownicy na samozatrudnieniu, bo szefowi „tak się opłaca”. Może i powinien wygrać Mentzen, a potem Konfederacja wybory parlamentarne. Jak ci wszyscy ich miłośnicy zaczną zasuwac za miskę ryżu, optyka im się zmieni. Szkoda tylko kraju.

Robert Kisiel

f Kim pan jest, panie Brzoska?

Jako były listonosz i kurier z pierwszej linii frontu w okresie blaszek do listów wiem, w jaki sposób budowała się potęga tej firmy. Powiem tylko tyle: jeśli ktoś ma fatalne skojarzenia i doświadczenia ze słowem biznesmen, to tutaj trafił w dziesiątkę.

Michał Jacek Wysocki

f Czego chce Ameryka Trumpa?

W naszym kraju na tematy polityczne wypowiadają się profesorowie, doktorzy, eksperci, ale odpowiedzi są zawsze takie same lub podobne, czyli po myśli władzy. Szersza dyskusja polityczna już nie istnieje. Demokracja, o którą tak walczone, została sprowadzona do zapisów na papierze. USA to raczej państwo upadłe, a opieranie wszystkiego na sile wojskowej nikogo już nie nastraszy. Armia USA w razie czego i tak nie będzie nas bronić, bo i w jakim celu? Sami pchamy się w kłopoty, a liczymy na innych. (...) Europa jest dzisiaj bardzo słaba, co prof. Kuźniar powinien wiedzieć, a wyrzucanie miliardów na zbrojenia nic nie da. Rosja nie ma zamiaru atakować, ale odstraszać to można zające, a nie Rosję, bo państwu mającemu broń atomową i tak nic nie zrobimy. Najwyżej poszczekamy. W USA to zrozumieli. Kończy się era świata jednobiegunowego, nastąpi świat wielobiegunowy. Zmiany w geopolityce nabierają tempa, szkoda, że w Warszawie jeszcze o tym nie wiedzą.

Andrzej Kościński



ZDJĘCIE TYGODNIA



Afgańczycy z żywnością przekazaną przez organizację charytatywną podczas ramadanu. Kandahar, 9 marca 2025 r.

Który kraj wydał najwięcej na obronność w 2024 r.? Dla Polaków przekonywanych przez polityków, że to my jesteśmy absolutnym rekordzistą, bo wydajemy ponad 4% PKB, niespodzianką może być przeliczenie na kwoty. **Niemcy wydały 90,5 mld euro, Francja 59,6 mld, a Polska 36 mld.** Dalej są Włochy (31,9 mld), Holandia (19,9 mld) i Hiszpania (19,7 mld).

Według Krajowej Administracji Skarbowej w 2024 r. **wystawiono 291 tys. fikcyjnych faktur VAT.**

W Europie obowiązkową służbę wojskową mają Dania, Szwecja, Norwegia, Finlandia, Estonia, Litwa, Rosja, Białoruś, Ukraina, Mołdawia, Grecja, Turcja, Austria i Szwajcaria („Angora”).

W Polsce kredyty hipoteczne są najdroższe w Europie. Hiszpania ma oprocentowanie 3,34%, Francja – 3,41%, Włochy – 3,44%, Niemcy – 3,92%, Szwecja – 4,44%. A Polska? 7,91% (**Europejski Bank Centralny, „Angora”**).

Po ponad siedmiu miesiącach zakończyło się okupowanie przez Ukraińców części (1,1 tys. km kw.) obwodu kurskiego w Rosji.

Jesienią 2024 r. w polskich szkołach było **247 998 uczniów ukraińskich**, z których 179 694 trafiło do Polski po wybuchu wojny 24 lutego 2022 r.

11 Orłów dostał film „Dziewczyna z igłą” Magnusa von Horna, koprodukcja polsko-duńsko-szwedzka. Są to nagrody m.in. za najlepszy film, reżyserię, scenariusz, za główną i drugoplanową rolę kobietą, zdjęcia, muzykę

i scenografię. Za najlepszy dokument uznano film **„Wanda Rutkiewicz. Ostatnia wyprawa” Elizy Kubarskiej.**

Państwowa Straż Pożarna przeznaczyła na kursy MBA w Collegium Humanum 800 tys. zł. Łącznie te studia ukończyło prawie 100 strażaków. W tym wielu byłych komendantów wojewódzkich PSP, dyrektorów biura, a nawet żona byłego komendanta straży pożarnej.

Dariusz Matecki, jeden z najbardziej obrzydliwych posłów w historii, najbliższe dwa miesiące spędzi w areszcie. Z zarzutami, które postawiła mu prokuratura, ma w perspektywie sporo lat życia za kratkami. Matecki to kolejny związany z Ziobłą polityk o kryminalnej przeszłości. **Nie posłuchali Beaty Szydło, która mówiła do ówczesnej opozycji, że „wystarczy nie kraść”.**

431 medyków zarabia miesięcznie między 100 a 300 tys. zł, 666 – między 80 a 100 tys. zł. Rekordzista wystawia faktury na 299 tys. zł miesięcznie. Większość lekarzy zarabia od 15 do 25 tys. zł (raport Agencji Ochrony Technologii Medycznych i Taryfikacji).

To musiało tak się skończyć. Kombinezony skoczków narciarskich stały się polem do eksperymentów naukowych i pokusą do oszustw. Na mistrzostwach świata w Norwegii na szwindlu złapano gospodarzy. Posypały się dyskwalifikacje.

Do 28 izb wytrzeźwień trafiło w 2023 r. ponad 118 tys. osób.

Przepis o konfiskacie aut pijanym kierowcom wprowadzony 14 marca 2024 r. przyniósł efekt w postaci **zatrzymania 7611 pojazdów.**

PRZEBŁYSKI

Gawkowski, ojczulek Wiosny

Pomysł był dobry. Ciąg wielu konferencji prasowych miał pokazać, jak bardzo Krzysztof Gawkowski jest zarobiony. Jak dzielnie, prawie nie śpiąc, wicepremier i minister cyfryzacji walczy, by obywatele byli bezpieczni i technologicznie zaawansowani. Słuchając Gawkowskiego, myślimy, że już jesteśmy w XXII w. Ale co widzimy, jak się budzimy? Obiecanki cacanki. Choć wiele gadał na konferencjach, później gdzieś to się Gawkowskiemu zapodziało. Jakie są efekty tego bicia piany przez półtora roku? Takie jak zapowiedzi Gawkowskiego, że pracuje nad opodatkowaniem gigantów cyfrowych. Rano to ogłosił, a po paru godzinach Ministerstwo Finansów poinformowało go, że nic mu do podatków. Cały Gawkowski. W rządzie robi to, co robił w Wiośnie. To był genialny pomysł na kariery takich ludzi jak Biedroń, Śmiszek, Scheuring-Wielgus i parunastu, których Gawkowski ulokował na posadach rządowych.



Pałac wart...



Robert Jaruga wziął na tapet książkę Dominiki Dudziak „Tajemnice pałacu prezydenckiego”. A smakowity to kąsek, z opowieścią o relacjach Marty Kaczyńskiej z Andrzejem Dudą z czasów, gdy był on prostym ministrem u Lecha Kaczyńskiego. Nie byłoby powodów do spekulacji, gdyby nie to, co wiemy o bohaterach tej historii. Marta Kaczyńska-Zielińska, a po drodze Smuniowska i Dubieniecka. Trzy małżeństwa, dwie

córki, jeden syn i jedno zaprzeczenie ojcostwa. Czy w międzyczasie miała romans z Dudą? Jest zdjęcie, które by to potwierdziło. I jest reakcja Agaty Kornhauser, która, manifestując swoje wkurzenie, przez pół roku unikała Pałacu Prezydenckiego. Czy to Marta Kaczyńska protekcją u stryja otworzyła Dudzie drogę do prezydentury?

Sztab jak kula u nogi

Mentzenowi trudno będzie przegrać wyścig o drugą turę z Nawrockim. Na czym opieramy tę śmiałą prognozę? Nie jest taka śmiała, gdy się zajrzy do sztabu wynalazku Kaczyńskiego. Paweł Szefermaker, główny macher, to wiecznie ponury sztwywniak. Gorsza kopia Nawrockiego, który jednak czasem pokazuje zęby w wymuszonym uśmiechu. Z kolei szefem kampanii internetowej kandydata PiS jest Adam Andruszkiewicz. Narodowiec z Grajewa. Przytulony przez Morawieckiego miał mu organizować poparcie w tym śródowisku. Bez efektu. Ktoś ważny w PiS musi tak bardzo nie lubić Nawrockiego, że mu wcisnął do sztabu tę niemotę.



Lewica: minus jeden

Nowej Lewicy jest mniej. Właśnie z partii wystąpił Marek Rutka, wiceprzewodniczący struktur na Pomorzu. „Jest cała masa różnych powodów, które gdzieś się nawarstwiały”, tłumaczył odejście. My wiemy, że praprzyczyną był styl, w jakim Rutkę traktowało szefostwo partii.



Marek Rutka jest członkiem Rady Mediów Narodowych. W tym pięcioosobowym ciele Nowa Lewica miała dwóch członków. Dziś nie ma żadnego.



PYTANIE TYGODNIA | Czy wprowadzić ponownie powszechny pobór?

PEŁK W ST. SPOCZ. PROF. TADEUSZ PANECKI,

historyk wojskowości

Czy tego chcemy, czy nie, czas powszechnego pokoju i spokojnych lat, którymi cieszyła się Europa, skończył się wraz z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę i prowadzoną przez Kreml polityką, której celem jest powrót do status quo sprzed 1989 r. Jak zatem militarnie przygotować kraj do odparcia ewentualnego zagrożenia? Czy powrót do zawieszonego w 2008 r. poboru zapewni nam wystarczającą siłę obronną? W tej kwestii społeczeństwo jest prawie równo podzielone. Wiadomo też, że armia zawodowa w obecnym stanie i WOT nie wystarczą. Długotrwałe wojny wygrywają rezerwiści, którzy zastępują poległych żołnierzy zawodowych. Wzmacniając zatem liczebnie zawodowe Wojsko Polskie, równolegle należy szybko wyszkolić rezerwy. Optują za powszechnym szkoleniem mężczyzn w wieku 18-28 lat w pięcio-, sześciomiesięcznych cyklach.

W szkołach średnich proponuję przywrócić przedmiot przysposobienie obronne, a kobiety objąć dobrowolnym szkoleniem w zakresie opieki medycznej, łączności, informatyki itp.

DR MAGDALENA M. BARAN,
redaktor prowadząca, miesięcznik „Liberte!”

Myśliciele powiadali, że bycie żołnierzem to poboczny zawód wszystkich mężczyzn, dziś powiedzielibyśmy: wszystkich obywateli. Jednak obowiązkowy pobór powszechny, z którym szczęśliwie pożegnało się moje pokolenie, nie jest dobrym pomysłem. Są nim dobrowolne szkolenia, zarówno mężczyzn, jak i kobiet. Dzisiaj służenie ojczyźnie przyjmuje inne formy niż tylko stanie z bronią na granicy, bo zmieniła się sama wojna. Zamiast poboru potrzebujemy mądrej edukacji dla wszystkich. Edukacji, która nauczy nas rozpoznawać zagrożenia hybrydowe oraz przejawy dezinformacji i manipulacji, pokaże, jak zachować się

w sytuacji zagrożenia. Edukacji dotyczącej ustawy o obronie cywilnej i ochronie ludności, ale też podstawowego szkolenia dającego pojęcie o posługiwaniu się bronią, udzielaniu pierwszej pomocy itd.

DR MATEUSZ ZAREMBA,
politolog, Uniwersytet SWPS

Odpowiedź może mieć wymiar strategiczny i symboliczny. W pierwszej kwestii to oczywiście pytanie do specjalistów od wojskowości. Warto zauważyć, że nikt się nie spodziewał prowadzenia wojny w stylu pierwszej połowy XX w., tak jak to robi obecnie Putin. Jeśli chodzi o symboliczność, to ewentualne ogłoszenie poboru jest pewnym zerwaniem z dotychczasowym poczuciem rozprężenia. Urealnia perspektywę potencjalnego zagrożenia i wojny. Powrót do powszechnego szkolenia wojskowego będzie również powrotem do dawnego sposobu myślenia o armii i funkcjach obronnych państw.

Rozmawiał Kornel Wawrzyniak